

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2010. június 3.*

A C-484/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal Supremo (Spanyolország) a Bírósághoz 2008. november 10-én érkezett, 2008. október 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid**

és

az **Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc)**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: A. Tizzano (előadó) tanácselnök, az első tanács elnökeként eljárva, E. Levits, C. Toader, M. Ilešič és J.-J. Kasel bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. szeptember 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid képviselőjében M. Merola avvocato és J. Cadarso Palau abogado,
- az Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (Ausbanc) képviselőjében M. J. Rodríguez Teijeiro procuradora, valamint L. Pineda Salido és M. Mateos Ferres abogados,
- a spanyol kormány képviselőjében J. López-Medel Bascones és M. Muñoz Pérez, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviselőjében M. Lumma és J. Kemper, meghatalmazotti minőségben,

- az osztrák kormány képviselőjében E. Riedl, meghatalmazotti minőségben,

- a portugál kormány képviselőjében L. Inez Fernandes, H. Almeida és P. Contreiras, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében E. Gippini Fournier és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. október 29-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- ¹ Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.; a továbbiakban: irányelv) 4. cikke (2) bekezdésének és 8. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

- 2 Ezt a kérelmet a Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (a továbbiakban: Caja de Madrid) és az Asociación de Usuarios de Servicios Bancarios (a banki szolgáltatások használóinak spanyol szövetsége, a továbbiakban: Ausbanc) között a Caja de Madrid által az ügyfeleivel kötött, lakásvásárlásra irányuló, változó kamatlábat alkalmazó kölcsönszerződésbe beiktatott szerződési feltétel jogszerűségének a tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az Unió szabályozása

- 3 Az irányelv tizenkettedik és tizenkilencedik preambulumbekkezdése kimondja:

„mivel ugyanakkor a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető; mivel [...] az irányelv csak a kifejezetten nem egyedi szerződési feltételekkel foglalkozik; mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a[z EGK-]Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az [...] irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak;

[...]

mivel [...] az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél [...]

4 Az irányelv 3. cikke előírja:

„(1) Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

(2) Egy szerződési feltétel minden olyan esetben egyedileg meg nem tárgyalt feltételnek tekintendő, ha azt már előzetesen megfogalmazták, és ezért a fogyasztó nem tudta annak tartalmát befolyásolni, különösen az előzetesen kidolgozott szabvány-szerződések esetében.

Az a tény, hogy egy feltétel bizonyos elemeit vagy egy kiragadott feltételt egyedileg megtárgyaltak, nem zárja ki ennek a cikknek az alkalmazhatóságát a szerződés többi részére, ha a szerződés átfogó megítélése arra enged következtetni, hogy a szerződés mégiscsak egy előre kidolgozott szabványszerződés.

Olyan esetekben, amikor egy eladó vagy szolgáltató arra hivatkozik, hogy egy szabványfeltételt egyedileg megtárgyaltak, ennek bizonyítása az eladót vagy szolgáltatót terheli.

(3) A melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők.”

5 Az irányelv 4. cikke a következőképpen szól:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ.

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással [*helyesen: az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére*], amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

6 Az irányelv 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok az [...] irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.”

A nemzeti szabályozás

- 7 A spanyol jogban a fogyasztók tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmét a fogyasztók és felhasználók védelméről szóló, 1984. július 19-i 26/1984. sz. általános törvény (Ley General 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios, a BOE 1984. július 24-i 176. száma) biztosítja.
- 8 A 26/1984. sz. törvényt az általános szerződési feltételekről szóló, 1998. április 13-i 7/1998. sz. törvény (Ley 7/1998 sobre condiciones generales de la contratación, a BOE 1998. április 14-i 89. száma) módosította, amely az irányelvet átültette a nemzeti jogba.
- 9 Azonban a 7/1998. sz. törvény nem ültette át a nemzeti jogba az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését.

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Caja de Madrid és az ügyfelei között kötött, lakásvásárlásra irányuló, változó kamatlábat alkalmazó kölcsönszerződések egy olyan, előzetesen egy blankettaszerződésbe beiktatott írásbeli feltételt tartalmaznak, amely szerint a szerződésben szereplő, a megállapított referencia-kamatlábnak megfelelően időszakosan módosuló alapkamatot az első felülvizsgálattól kezdve negyed százalékponttal fel kell kerekíteni (a továbbiakban: kerekítési feltétel).

- 11 2000. július 28-án az Ausbanc keresetet nyújtott be különösen annak elérése céljából, hogy a Caja de Madrid törölje el az említett kölcsönszerződések kerekítési feltételét, valamint hogy azt a jövőben ne alkalmazzák. 2001. szeptember 11-i ítéletével a Juzgado de Primera Instancia de Madrid (madridi elsőfokú bíróság) helyt adott a keresetnek, mivel úgy vélte, hogy a kerekítési feltétel az irányelvet átültető nemzeti jogszabály alapján tisztességtelen, tehát semmis.

- 12 A Caja de Madrid fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen az Audiencia Provincial de Madridnál (madridi tartományi bíróság), amely 2002. október 10-én az elsőfokú bíróság ítéletét megerősítő ítéletet hozott.

- 13 2002. november 27-én a Caja de Madrid ezen ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Tribunal Supremónál (legfelsőbb bíróság).

- 14 A Tribunal Supremo szerint a kerekítési feltétel alapvető elemét képezheti egy olyan banki kölcsönszerződésnek, mint amelyről az alapügyben szó van. Márpedig, mivel az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kizárja, hogy a tisztességtelen jelleg vizsgálata többek között a szerződés tárgyát érintő feltételre vonatkozzon, egy olyan feltétel, mint amelyről az alapügyben szó van, főszabály szerint nem képezheti a tisztességtelen jellegére vonatkozó vizsgálat tárgyát.

- 15 Azonban a Tribunal Supremo azt is megjegyzi, hogy mivel a Spanyol Királyság nem ültette át jogrendjébe az említett 4. cikk (2) bekezdését, a spanyol jogszabály alapján a teljes szerződés ilyen vizsgálat alá tartozik.

16 Ilyen körülmények között a Tribunal Supremo az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

- „1) Az [irányelv] 8. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a tagállam jogrendjében előírhatja a fogyasztók javára azon szerződési feltételek tisztességtelen jellegének vizsgálatát, amelyeket [az] irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kizár az említett vizsgálat alól?

- 2) Következésképpen, az [...] irányelv 8. cikkével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (2) bekezdése tiltja-e, hogy a tagállam jogrendjében előírja a fogyasztók javára »a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására«, illetve »az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére« vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek?

- 3) Összeegyeztethető-e az EK 2. cikkel, az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjával és az EK 4. cikk (1) bekezdésével az [...] irányelv 8. cikkének és 4. cikke (2) bekezdésének az az értelmezése, amely a tagállam számára lehetővé teszi a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott, világos és érthető, a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről*Az elfogadhatóságról*

- 17 Az Ausbanc, a spanyol kormány és az Európai Közösségek Bizottsága azzal az indoklással vitatják az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, hogy az nem hasznos a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyó jogvita eldöntéséhez. E tekintetben azzal érvelnek, hogy az alapügyben szóban forgó kerekítési feltétel nem a szóban forgó szerződés fő tárgyára vonatkozik, hanem annak kiegészítő elemét alkotja, így az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése nem alkalmazandó az alapügyben.
- 18 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkben említett eljárás keretében, amely a nemzeti bíróságok és a Bíróság feladatainak világos szétválasztásán alapul, az ügy konkrét tényállásának a megállapítása és megítélése, valamint a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Ugyancsak kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése is, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – szükségesek és relevánsak-e a Bíróságnak feltett kérdései. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az Unió jogának az értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd a C-145/03. sz. Keller-ügyben 2005. április 12-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2529. o.] 33. pontját, a C-119/05. sz. Lucchini-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6199. o.] 43. pontját, valamint a C-11/07. sz., Eckelkamp és társai ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6845. o.] 27. és 32. pontját).

- 19 Így, bár a Bíróság azt is kimondta, hogy kivételes esetekben jogosult saját hatáskörének megállapítása céljából megvizsgálni azokat a körülményeket, amelyek mellett a nemzeti bíróság hozzá fordult (lásd ebben az értelemben a 244/80. sz. Foglia-ügyben 1981. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1981., 3045. o.] 21. pontját és a C-314/08. sz. Filipiak-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-11049. o.] 41. pontját), különösen csak akkor tagadható meg a határozathozatal a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről, ha nyilvánvalónak tűnik, hogy az Unió jogának azon rendelkezése, amelynek az értelmezését a Bíróságtól kéri, nem alkalmazandó (lásd a C-85/95. sz. Reisdorf-ügyben 1996. december 5-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-6257. o.] 16. pontját és a C-567/07. sz. Woningstichting Sint Servatius ügyben 2009. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2009., I-9021. o.] 43. pontját).
- 20 Márpedig a jelen esetben nem ez a helyzet.
- 21 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatával ugyanis a Tribunal Supremo azon kötelezettségek mértékét szeretné megtudni, amely az irányelv alapján a tagállamokat terheli azon bizonyos szerződési feltételek tisztességtelen jellege bírósági felülvizsgálatának a terjedelmét illetően, amelyek ugyanezen Tribunal Supremo szerint az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartoznak.
- 22 Bár a Tribunal Supremo ezen megállapítását nem osztja minden fél, mindenesetre nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az irányelv említett rendelkezése ne lehetne alkalmazandó az alapügyben.
- 23 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására, és hogy ezért az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az ügy érdeméről

Az első és második kérdésről

- 24 Az együtt vizsgálendő első két kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésével és 8. cikkével ellentétes-e az, hogy a tagállam jogrendjében előírja a fogyasztók javára a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.
- 25 A Caja de Madrid azzal érvel, hogy az irányelv 8. cikke nem teszi lehetővé a tagállamok számára az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésével ellentétes nemzeti szabályozás átültető intézkedések útján történő bevezetését, vagy ilyen intézkedések hiányában annak hatályban tartását. E rendelkezés ugyanis az irányelv által előírt védelmi rendszer hatályát kötelező jelleggel szabja meg, kizárva így a tagállamok minden arra vonatkozó lehetőségét, hogy attól - akár a fogyasztók javára történő kedvezőbb nemzeti szabályozás előírása céljából - eltérjenek.
- 26 Ezzel szemben az észrevételt előterjesztő többi fél azzal érvel, hogy az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésével és 8. cikkével nem ellentétes az ilyen lehetőség. Úgy vélik ugyanis, hogy hasonló nemzeti szabályozás elfogadása vagy hatályban tartása a tagállamok azon hatáskörébe tartozik, hogy az irányelv által szabályozott területen a fogyasztók védelmének szigorúbb mechanizmusát állítsák fel.

- 27 Az előterjesztett kérdések megválaszolása céljából emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát (a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 25. pontja, valamint a C-168/05. sz. Mostaza Claro ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10421. o.] 25. pontja).
- 28 Mindazonáltal, amint az az irányelv tizenkettedik preambulumbekzdésében kifejezetten szerepel, ezen irányelv a tisztességtelen feltételekre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak csak részleges és minimális harmonizációját végzi el, elismerve a tagállamok azon lehetőségét, hogy a fogyasztók számára az irányelvben előírtaknál magasabb szintű védelmet biztosítsanak.
- 29 Így az irányelv 8. cikke kifejezetten előírja a tagállamok számára azt a lehetőséget, hogy „az irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak”.
- 30 Ezért annak vizsgálatáról van szó, hogy az irányelv 8. cikkének hatálya kiterjed-e az ezen irányelv által szabályozott terület egészére, és következésképpen annak 4. cikke (2) bekezdésére is, vagy - amint a Caja de Madrid állítja - ez utóbbi rendelkezés ki van-e zárva az említett 8. cikk hatálya alól.
- 31 Márpedig e tekintetben meg kell állapítani, hogy az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kizárólag azt írja elő, hogy a „tisztességtelen jelleg[...]nek [a] megítélése” nem vonatkozik az e rendelkezésben említett feltételekre, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

- 32 Így magából az irányelv 4. cikkének (2) bekezdéséből következik, hogy e rendelkezés, amint a főtanácsnok az indítványának 74. pontjában megjegyezte, nem tekinthető az irányelv tárgyi hatályát meghatározó rendelkezésnek. Éppen ellenkezőleg, az említett 4. cikk (2) bekezdésében említett feltételek, amelyek az irányelv által szabályozott terület alá tartoznak, csak akkor mentesülnek a tisztességtelen jellegükre vonatkozó vizsgálat alól, ha az illetékes nemzeti bíróságnak eseti jelleggel azt kell megállapítania, hogy az eladók vagy szolgáltatásnyújtók azokat világosan és érthetően fogalmazták meg.
- 33 Ezenkívül a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése és 4. cikkének (1) bekezdése együtt meghatározzák azon általános kritériumokat, amelyek lehetővé teszik az irányelv rendelkezéseinek hatálya alá tartozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát (lásd ebben az értelemben a C-478/99. sz., Bizottság kontra Svédország ügyben 2002. május 7-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-4147. o.] 11. és 17. pontját, valamint a C-237/02. sz. Freiburger Kommunalbauten ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet [EBHT 2004., I-3403. o.] 18., 19. és 21. pontját).
- 34 Ugyanebből a szempontból az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének célja, amint a főtanácsnok az indítványának 75. pontjában megjegyezte, kizárólag azon szerződési feltételek tartalmi vizsgálata módjának és terjedelmének a megállapítása, amelyeket egyedileg nem tárgyaltak meg, és amelyek az eladó vagy szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződések alapvető szolgáltatásait írják le.
- 35 Ebből következik, hogy az e 4. cikk (2) bekezdése szerinti feltételek az irányelv által szabályozott terület alá tartoznak, és hogy következésképpen annak 8. cikke alkalmazandó az említett 4. cikk (2) bekezdésére is.

- 36 Ezt a következtetést nem kérdőjelezheti meg a Caja de Madrid azon érvelése, miszerint – amint többek között a C-144/99. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2001. május 10-én hozott ítéletből (EBHT 2001., I-3541. o.) kitűnik – az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének a tagállamokra nézve kötelező és kényszerítő jellege van, ezért azok nem hivatkozhatnak az irányelv 8. cikkére a 4. cikk (2) bekezdésének a hatályát módosító rendelkezések belső jogrendjükben történő elfogadása vagy hatályban tartása érdekében.
- 37 E tekintetben elég megjegyezni, hogy ezen érvelés az említett ítélet téves értelmezéséből adódik. Ebben az ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a Holland Királyság nem azáltal nem teljesítette az irányelvből eredő kötelezettségeit, hogy nem ültette át ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, hanem kizárólag azáltal, hogy azt nem teljesen ültette át, így a szóban forgó nemzeti szabályozás nem érthette el az e rendelkezéssel célzott eredményeket.
- 38 Az említett szabályozás ugyanis kizárta az eladó vagy szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződések alapvető szolgáltatásait leíró feltételek bírósági felülvizsgálatának bármiféle lehetőségét, még akkor is, ha e feltételek homályosak és kétértelműek voltak, így a fogyasztókat teljes mértékben megakadályozták abban, hogy a szerződés fő tárgyának a meghatározására és az árnak a nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó feltétel tisztességtelen jellegére hivatkozhasanak.
- 39 Így semmiképpen sem lehet a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítéletből arra a következtetésre jutni, hogy a Bíróság úgy vélte, hogy az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése kötelező és kényszerítő rendelkezésnek minősül, amelyet mint olyat kötelezően át kell ültetniük a tagállamoknak. Éppen ellenkezőleg, a Bíróság annak megállapítására szorítkozott, hogy a fogyasztók védelme irányelvben megfogalmazott célkitűzésének a tényleges biztosítása céljából az említett 4. cikk (2) bekezdése bármiféle átültetésének teljesnek kell lennie oly módon, hogy csak azon feltételek tisztességtelen jellegének a vizsgálatát tiltsák meg, amelyek világosak és érthetőek.

- 40 A fentiekből következik, hogy a tagállamokat semmi sem akadályozhatja meg abban, hogy az irányelv által, beleértve annak 4. cikke (2) bekezdését, szabályozott terület egészen magában az irányelvben előírtnál szigorúbb rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, feltéve hogy azok célja a fogyasztók magasabb szintű védelmének a biztosítása.
- 41 Márpedig az alapügyben szóban forgó spanyol szabályozással kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy amint a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, a 7/1998. sz. törvény nem ültette át az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését a belső jogba.
- 42 Ebből következik, hogy a spanyol jogrendben, amint a Tribunal Supremo megjegyzi, valamely nemzeti bíróság az eladó vagy a szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződésre vonatkozó jogvita keretében minden körülmények között vizsgálhatja azon feltétel tisztességtelen jellegét, amelyet nem tárgyaltak meg egyedileg, és amely többek között az említett szerződés fő tárgyára vonatkozik, még abban az esetben is, ha e feltételt világosan és érthetően előzetesen fogalmazta meg az eladó vagy a szolgáltatásnyújtó.
- 43 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó spanyol szabályozás az irányelv 8. cikkének megfelelően lehetővé teszi a fogyasztók irányelvben előírtnál magasabb szintű hatékony védelmének a biztosítását azáltal, hogy engedélyezi az irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében említett azon feltételek tisztességtelen jellege teljes bírósági felülvizsgálatának a lehetőségét, amelyeket az eladó vagy a szolgáltatásnyújtó és a fogyasztó között kötött szerződés ír elő.
- 44 E megállapítások fényében az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügyben szóban forgó, amely

engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A harmadik kérdésről

- 45 A harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy az EK 2. cikkel, az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjával és az EK 4. cikk (1) bekezdésével ellentétes-e az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének és 8. cikkének az az értelmezése, miszerint a tagállamok elfogadhatnak olyan nemzeti szabályozást, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.
- 46 Márpedig az EK 2. cikkel és az EK 4. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban elegendő megjegyezni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e rendelkezések olyan célkitűzéseket és általános elveket mondanak ki, amelyeket szükségszerűen az EK-Szerződés ezen elveket és célkitűzéseket végrehajtó egyes fejezeteivel összefüggésben kell alkalmazni. Azoknak tehát önmagukban nem lehet a tagállamok terhére egyértelmű és feltétlen jogi kötelezettségeket keletkeztető hatása (lásd ebben az értelemben az EK 2. cikkel kapcsolatban a C-339/89. sz. Alsthom Atlantic ügyben 1991. január 24-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-107. o.] 9. pontját és az EK 4. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban a C-9/99. sz. Échirolles Distribution ügyben 2000. október 3-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-8207. o.] 25. pontját).
- 47 Hasonlóképpen, az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja önmagában nem keletkeztethet jogi kötelezettségeket a tagállamok terhére. E rendelkezés ugyanis – amint a Bíróságnak már volt alkalma tisztázni – csak egy célkitűzést állapít meg, amelyet

azonban a Szerződés más rendelkezéseiben, különösen a versenyszabályokra vonatkozó rendelkezésekben pontosítani kell (lásd ebben az értelemben a 322/81. sz., Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1983., 3461. o.] 29. pontját és a fent hivatkozott Alsthom Atlantic ügyben hozott ítélet 10. pontját).

- 48 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk nem teszik lehetővé a Bíróság számára, hogy egyértelműen meghatározza a Szerződés versenyszabályokra vonatkozó azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése hasznos lehet az alapügyben folyó jogvita megoldásához.
- 49 A fenti megállapításoknak a fényében a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EK 2. cikkel, az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjával és az EK 4. cikk (1) bekezdésével nem ellentétes az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének és 8. cikkének az az értelmezése, miszerint a tagállamok elfogadhatnak olyan nemzeti szabályozást, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.

A költségekről

- 50 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügyben szóban forgó, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.**

- 2) **Az EK 2. cikkel, az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontjával és az EK 4. cikk (1) bekezdésével nem ellentétes az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének és 8. cikkének az az értelmezése, miszerint a tagállamok elfogadhatnak olyan nemzeti szabályozást, amely engedélyezi a szerződés fő tárgyának a meghatározására, illetve az árnak vagy a díjazásnak az ellenértékként nyújtott szolgáltatással vagy szállított áruval való megfelelésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a bírósági felülvizsgálatát, még akkor is, ha ezek a feltételek világosak és érthetőek.**

Aláírások